

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2026 m. rugpjūčio 13 d. Nr. 21RE-891

(AG-659/07-2026)

Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių Eglės Bilevičiūtės (pranešėja), Žydrūno Plytniko ir Ingridos Sabaliauskienės (Komisijos posėdžio pirmininkė),

sekretoriaujant Evelinai Tamašauskienei,

dalyvaujant pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Acorus calamus“ įgaliotiems atstovams (duomenys neskelbtini),

atsakovės viešosios įstaigos Inovacijų agentūros įgaliotiems atstovams (duomenys neskelbtini),

viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Acorus calamus“ patikslintą skundą (užregistruotą Komisijoje 2026-06-25 Nr. 20R-2177) dėl atsakovės Inovacijų agentūros 2026-05-27 sprendimo Nr. R4-1641-(16.2.47 MR)-2026 „Pranešimas apie Projekto įgyvendinimo plano Nr. 02-124-K-0067 atmetimą“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Pareiškėja skunde prašo Komisijos: 1) panaikinti viešosios įstaigos Inovacijų agentūros (toliau – ir Agentūra) 2026-05-27 sprendimą Nr. R4-1641-(16.2.47 MR)-2026 „Pranešimas apie Projekto įgyvendinimo plano Nr. 02-124-K-0067 atmetimą“ (toliau – Sprendimas); 2) įpareigoti Agentūrą iš naujo įvertinti pareiškėjos Projekto įgyvendinimo planą Nr. 02-124-K-0067 laikantis teisės aktų reikalavimų.

Pareiškėja skunde paaiškino, kad 2026-02-17 pateikė Projekto įgyvendinimo planą (toliau – PĮP) Nr. 02-124-K-0067 dėl projekto „UAB „Acorus calamus“ DI sprendimo vystymas“ (toliau – Projektas) finansavimo pagal kvietimą Nr. 02-124-K „Dirbtinio intelekto sprendimų vystymas“ (toliau – Kvietimas). Pareiškėja planuoja kurti dirbtinio intelekto sprendimą, skirtą vaistažolinių arbatų ir maisto papildų sudėtimis vertinti pagal Europos Sąjungos reguliacinius reikalavimus ir automatiniam kokybės bei atitikties dokumentų rengimui. Sprendimas skirtas ne tik pareiškėjai naudoti, bet ir kaip komercinis produktas kitiems rinkos dalyviams, veikiantiems reguliuojamoje aplinkoje. Agentūra 2026-03-19 pateikė pareiškėjai papildomus klausimus dėl techninio PĮP turinio patikslinimo. Pareiškėja 2026-03-25 pateikė išsamius atsakymus, kuriuose detalizavo šiuos planuojamus DI kūrimo ir naudojimo metodus: (a) RAG (*retrieval-augmented generation*) kaip pagrindinį veikimo principą; (b) prižiūrimą mokymą (*supervised learning*) klasifikavimo užduotims, naudojant istorinius vertinimus; (c) dalinį modelio pritaikymą (*fine-tuning*), kai bus sukauptas pakankamas anotuotų duomenų kiekis; (d) nuolatinį modelio tobulinimą naudojant realių naudotojų grįžtamąjį ryšį. Agentūra 2026-05-27 informavo pareiškėją apie sprendimą atmesti PĮP, kaip neatitinkantį Projektą finansavimo sąlygų aprašo (2022–2030 metų ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ veiklos „Skatinti labai mažas, mažas ir vidutines įmones vystyti dirbtinio intelekto

sprendimus“ (vidurio ir vakarų Lietuvos regionas) projektų finansavimo sąlygų aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2025-11-20 įsakymu Nr. 4-517 (toliau – Aprašas arba PFSA) 4.2.1, 5.1.1 ir 5.1.13 papunkčių bei Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių (patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022-06-22 įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“) (toliau – PAFT) 47.1 papunkčio ir 2 priedo 2.2 papunkčio reikalavimų. Agentūros sprendimo esminis motyvas – pareiškėjos planuojamų veiklų negalima laikyti dirbtinio intelekto (DI) vystymu, nes RAG + LLM derinys esą yra „standartinė LLM taikymo praktika“ ir „pamatinio, jau sukurto modelio svoriai nepasikeičia“. Agentūra taip pat kritikavo pareiškėjos pasirinktą F1 metrikos tikslą kaip nepakankamą reguliacinei aplinkai.

Pareiškėja skunde nurodė, kad Agentūra viršijo įgaliojimus naudodama 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (toliau – Dirbtinio intelekto aktas) 12 konstatuojamąją dalį kaip privalomą vertinimo kriterijų. Agentūra remiasi Dirbtinio intelekto akto 12 konstatuojamąją dalimi teigdama, kad pareiškėjos Projektas neatitinka „dirbtinio intelekto vystymo sampratos“, nes jos veiklos „apsiriboja egzistuojančių modelių diegimu ar jų eksploatavimu“. Tačiau Dirbtinio intelekto akto 12 konstatuojamoji dalis yra preambulės dalis – interpretacinis, o ne normatyvinis tekstas. ES teisės doktrinoje ir teismų praktikoje yra nuosekliai laikomasi pozicijos, kad reglamento preambulės konstatuojamosios dalys neturi savarankiško privalomojo pobūdžio ir negali sukurti naujų teisinio reglamentavimo reikalavimų, kurių nėra norminėje reglamento dalyje. Konstatuojamosios dalys gali padėti aiškinti norminį tekstą, tačiau negali jo pakeisti ar papildyti nauju imperatyviu turiniu. Dirbtinio intelekto akto norminė dalis – 3 straipsnio 1 dalis – apibrėžia DI sistemą kaip „įvairiais autonomijos lygiais veikti suprojektuotą mašininę sistemą, kuri [...] iš gaunamų įvedinių daro išvadą, kaip generuoti išvedinius, pavyzdžiui, predikcijas, turinį, rekomendacijas ar sprendimus“. Šiame apibrėžime nėra reikalavimo, kad sistema mokytų pamatinį modelį ar keistų jo svorius – pakanka, kad sistema darytų išvadas. Pareiškėjos sistema atitinka šį apibrėžimą: ji daro išvadas (klasifikuoja sudėtis kaip leistinas / ribojamas / neleistinas), generuoja turinį (atitikties dokumentai) ir priima sprendimus, turinčius praktinę reikšmę pareiškėjos verslo procesui. Agentūra, reikalaudama, kad sistema papildomai keistų pamatinio modelio svorius, taiko griežtesnį kriterijų nei nustatyta Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 1 dalyje. Aprašo 4.2.1 ir 5.1.1 papunkčiuose reikalaujama, kad finansuojamas projektas vystytų „DI produktą ir (arba) sprendimą“. Aprašas nenumato papildomo reikalavimo, kad projektas privalo kurti naują modelį ar keisti pamatinio modelio svorius. Agentūra šį reikalavimą sukūrė pati, remdamasi neprivaloma konstatuojamąją dalimi – tai prieštarauja teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams, įtvirtintiems Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 3 straipsnyje.

Pareiškėja skunde nurodė, kad Agentūra neatliko išsamaus pateiktos informacijos vertinimo (procedūrinis pažeidimas). Pagal VAI 8 straipsnio 1 dalį, administracinis sprendimas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis. PAFT 55 punkte nustatyta, kad vertinimas atliekamas remiantis visa turima informacija. Agentūra deklaravo, kad vertinimas buvo atliktas „išsamiai ir visapusiškai, remiantis visa vertinimo metu turima informacija“. Tačiau sprendimo turinys šiai deklaracijai prieštarauja. Pareiškėja 2026-03-25 atsakyme aiškiai nurodė du komponentus, kurie neabejotinai patenka į DI kūrimo sritį: (a) prižiūrimas mokymas (supervised learning): „Papildomai bus taikomas prižiūrimas mokymas klasifikavimo užduotims, naudojant istorinius vertinimus, kurie bus susiejami su konkrečiais sprendimais ir jų rezultatais.“. Prižiūrimas mokymas yra mašininio mokymosi metodas, kurio metu modelio parametrai kinta mokymosi duomenų pagrindu; (b) dalinis modelio pritaikymas (fine-tuning): „Kai bus sukauptas pakankamas kiekis anotuotų duomenų, bus atliekamas dalinis modelio pritaikymas (fine-tuning), siekiant pagerinti tikslumą konkrečiose užduotyse.“. Fine-tuning – tai procesas, kurio metu pamatinio modelio svoriai tiesiogiai keičiami pagal domenui specifinius duomenis. Agentūra Sprendime šiuos

du komponentus ignoruoja arba nuvertina juos kaip „klasikines NLP užduotis, jau išspręstas egzistuojančiais modeliais“. Tai, kad analogiškos užduotys anksčiau jau buvo sprendžiamos, nereiškia, kad jų sprendimas konkrečiame projekte nepatenka į DI vystymo sritį – Aprašo tikslas yra skatinti įmones kurti DI sprendimus, o ne tik tuos, kurie yra absoliučiai nauji visam pasauliui. Svarbu, kad Agentūra atmetimą grindė teiginiu, jog „pamatinio modelio svoriai nepasikeičia“, tačiau pareiškėjos atsakyme aiškiai numatytas fine-tuning tiesiogiai prieštarauja šiam teiginiui. Jei Agentūra šią informaciją perskaitė ir neatsižvelgė, tai yra nepagrįstas ignoravimas, jei neperskaitė, tai yra procedūrinis pažeidimas (neišsamus vertinimas). Abu atvejai yra pagrindas panaikinti sprendimą.

Pareiškėja skunde paaiškino, kad F1 metrikų kritika viršija administruojančiosios institucijos kompetencijos ribas. Agentūra sprendime skyrė reikšmingą dalį argumentų kritikuodama pareiškėjos pasirinktą F1 metrikos tikslą (0,85–0,90) kaip nepakankamai tinkamą reguliacinei aplinkai, nurodyma, kad turėtų būti naudojami klasės specifiniai atšaukimo rodikliai. Pagal PAFT 70 punktą, PĮP gali būti atmestas tik jeigu „projektas neatitinka bent vieno pažangos priemonės apraše nustatyto reikalavimo“. Nei Aprašas, nei PAFT nenustato privalomų metrikų tipų, jų metodologijos ar slenkstinių reikšmių. Vykdydama techninę metrikų metodologijos recenziją ir iš jos kildindama atmetimo pagrindus, Agentūra viršijo administruojančiosios institucijos kompetencijos ribas. Agentūros funkcija – patikrinti atitiktį teisės aktuose nustatytiems reikalavimams, o ne spręsti, kokia statistinė metrika yra metodologiškai tinkamesnė.

Pareiškėjai žinoma, kad vertinant tame pačiame kvietime finansavimą gavusius projektus taikyta skirtinga metodologija. Jeigu analogiškus DI metodus (LLM, RAG, esamų modelių adaptavimą) naudoję projektai buvo finansuoti, o pareiškėjos projektas atmestas vien dėl pagrindiniam metodui priskirto statuso, tai pažeidžia VAI 3 straipsnyje įtvirtintą lygiateisiškumo ir vienodo požiūrio principą.

Komisijos posėdžio metu pareiškėjos atstovai palaikė skundo argumentus.

Agentūra atsiliepime nesutinka su skundu ir prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Paaiškino, kad pareiškėja 2026-02-17 pateikė PĮP dėl Projekto finansavimo. PĮP suteiktas Nr. 02-124-K-0067. Agentūra 2026-03-19 išsiuntė raštą Nr. INV-245068 „Dėl vertinimui reikalingos papildomos informacijos“, kuriame informavo, kad pradėjus ekspertinį vertinimą nustatyta, jog kartu su PĮP pateiktuose dokumentuose kai kuriais atvejais informacija yra pateikta bendro pobūdžio arba nėra pakankamai išsami. Rašte nurodė, kad siekiant užtikrinti vienodą, išsamų ir objektyvų visų PĮP vertinimą, visiems pareiškėjams pateikti vienodi klausimai ir paprašė pateikti ar detalizuoti nurodytą informaciją. Pareiškėja 2026-03-25 pateikė atsakymus į Agentūros paklausimą. Agentūra, išnagrinėjusi PĮP su priedais ir 2026-03-25 pateiktą papildomą informaciją, nustatė, kad pareiškėjos numatytam sprendimui planuojamų veiklų negalima laikyti DI vystymu, todėl priėmė Sprendimą atmesti PĮP kaip neatitinkantį PAFT 47.1 papunktyje, PAFT 2 priedo 2.2 papunktyje ir Aprašo 5.1.13, 4.2.1 ir 5.1.1 papunkčiuose nustatytų reikalavimų projektams. Atsižvelgus į tai ir vadovaujantis PAFT 70 punktu, PĮP buvo atmestas.

Agentūra paaiškino, kad 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos administruojančiųjų institucijų ir tarpinės institucijos funkcijų sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021-07-02 įsakymu Nr. 1K-237, (toliau – Funkcijų sąrašas) 5.2 papunktyje nustatyta Agentūros, kaip administruojančiosios institucijos, funkcija – organizuoti ir atlikti projektų atranką, priimti sprendimus dėl projektų įgyvendinimo planų atmetimo, sudaryti projektų sutartis su pareiškėjais, kuriems skirtas finansavimas, konsultuoti pareiškėjus projektų įgyvendinimo planų rengimo ir teikimo administruojančiajai institucijai klausimais (išskyrus atvejus, kai įgyvendinamos finansinės priemonės). Agentūra atsiliepime cituoja kitų teisės aktų (PAFT, Aprašo, Dirbtinio intelekto akto) nuostatas.

Agentūra paaiškino, kad pareiškėja 2026-03-25 pateikė išsamius atsakymus, kuriuose detalizavo šiuos planuojamus DI kūrimo ir naudojimo metodus: „(a) RAG (retrieval-augmented generation) kaip pagrindinį veikimo principą; (b) prižiūrimą mokymą (supervised learning) klasifikavimo užduotims, naudojant istorinius vertinimus; (c) dalinį modelio pritaikymą (fine-tuning), kai bus sukauptas pakankamas anotuotų duomenų kiekis; (d) nuolatinį modelio tobulinimą naudojant

realių naudotojų grįžtamąjį ryšį. “. Agentūros vertinimu, pareiškėjos nurodytos aplinkybės patvirtina ekspertinio vertinimo išvadą, kad projekte numatytos veiklos nelaikytinos DI vystymu. Vertinimo tikslas – nustatyti, ar projekte numatyta vykdyti veikla atitinka Aprašo 5.1.1 papunktyje nustatytą remiamą veiklą. RAG architektūroje nekeičiamas pagrindinis didžiojo kalbos modelio (LLM) mokymo rezultatas, nes modelio architektūra, parametrai ir bendrieji gebėjimai išlieka tie patys. Papildomi dokumentai, vektorinės paieškos mechanizmai ir kontekstinis informacijos pateikimas tik suteikia modeliui aktualų kontekstą konkrečiai užklausiai, tačiau pats modelis iš naujo nesimoko ir neįgyja naujų gebėjimų. RAG yra plačiai taikomas sprendimo integravimo ir pritaikymo metodas, leidžiantis apriboti bendro pobūdžio LLM konkrečiam naudojimui atvejui nekeičiant paties modelio (kitais tariant standartinė LLM adaptavimo praktika norimam kontekstui, apribojant galimų atsakymų aibę prie norimos srities. Dokumentų indeksavimas, jų skaidymas į semantinius vienetų (*chunking*), *embedding* generavimas, vektorinė paieška ir paieškos rezultatų perdavimas modeliui sudaro papildomą programinės įrangos sluoksnį aplink egzistuojantį DI modelį. Šie komponentai pagerina modelio praktinį panaudojimą konkrečioje srityje, tačiau nemodifikuoja (nevysto) paties DI modelio. RAG naudojimas kaip modelio pagrindas buvo vertinamas kaip egzistuojančios DI technologijos adaptavimas konkrečiam verslo procesui, o ne kaip DI vystymas. Priešingai nei modelio mokymas iš pagrindų ar reikšmingas modelio architektūros bei mokymo metodų tobulinimas, RAG atveju technologinė pažanga pasiekama kuriant aplink modelį esančią informacinę infrastruktūrą, o ne keičiant patį DI modelį. Šiuo atveju projekto rezultatas yra specializuota informacinė sistema, naudojanti jau sukurtą DI modelį. Pagal Aprašo 5.1.1 papunktį remiama veikla yra DI produktų vystymas, t. y. naujų ar iš esmės patobulintų DI sprendimų kūrimas, apimantis mokymosi mechanizmų, modelių ar algoritmų vystymą. Vien tik DI modelių talpinimas ir naudojimas nuosavoje infrastruktūroje, jų diegimas ar paleidimas, nekeičiant modelių mokymosi savybių, nelaikytinas DI produkto vystymu. Atsižvelgiant į tai, Projekte numatytos veiklos savo pobūdžiu laikytinos infrastruktūriniu sprendimu ir egzistuojančių technologijų taikymu, tačiau neatitinka DI produkto vystymo kriterijų, nustatytų Aprašo nuostatose. Taip pat pažymėjo, kad architektūra, paremta išorinių LLM naudojimu per API, reiškia ne DI kūrimą, o esamos paslaugos orkestravimą. *Prompt tuning*, RAG ir kontekstinio valdymo metodai nekeičia paties modelio — jie tik organizuoja, kokia informacija perduodama trečiosios šalies modeliui. Tai reiškia, kad aprašoma veikla yra LLM orkestravimas per API, o ne DI produkto vystymas.

Dėl pareiškėjos skundo argumentų, susijusių su prižiūrėjo mokymo ir dalinio modelio pritaikymo komponentais, Agentūra paaiškino, kad pareiškėjos argumentas, jog projekte numatytas prižiūrimas mokymas ir dalinis modelio pritaikymas savaime reiškia DI vystymą, yra nepagrįstas, nes atskirų DI metodų panaudojimas negali būti vertinamas izoliuotai nuo viso kuriamo sprendimo pobūdžio. Didžioji dalis projekte aprašytos technologinės architektūros nėra susijusi su naujo DI modelio vystymu. Pareiškėja nurodo naudosianti RAG, dokumentų indeksavimą, *embedding* modelius, vektorines duomenų bazines, semantinę paiešką, dokumentų segmentavimą, taisyklių logiką ir generavimo komponentus. Tai yra plačiai naudojami sprendiniai, skirti integruoti egzistuojančius DI modelius į specializuotas informacines sistemas. Jų tarpusavio sujungimas ir pritaikymas konkrečiam verslo procesui gali sukurti reikšmingą praktinę vertę, tačiau savaime nėra DI modelio vystymas. Projekto esmė yra egzistuojančių DI technologijų pritaikymas vaistažolių aprašų reguliacinių procesų automatizavimo sistemai. Projekto metu nėra funkcionaliai keičiamas pats DI modelis ar sukuriamas naujas DI gebėjimas, tiesiog panaudojamas jau egzistuojantis modelis, kuris papildomas gerai žinomais duomenų paruošimo, paieškos, adaptavimo ir integravimo mechanizmais. Analogiškai ir su prižiūrimu mokymusi, kuris taip pat yra tik vienas iš duomenų panaudojimo būdų, skirtų jau egzistuojančio modelio rezultatams konkrečioje taikymo srityje pagerinti. Vertinant, ar projekte vystomas dirbtinis intelektas, buvo siekiama nustatyti, ar bus reikšmingai išplečiamos pačių DI modelių galimybės. Šiuo atveju pareiškėjos pateiktoje projekto medžiagoje aiškiai nurodoma, kad sprendimas bus kuriamas naudojant egzistuojančius didžiuosius kalbos modelius (LLM). Projekte nėra numatyta kažkaip keisti jo architektūros ar kurti naujos bendro pobūdžio kalbos modelio veikimo metodikos. Pareiškėjos skunde nurodytas *fine-tuning* šios aplinkybės nekeičia. Tačiau tokio proceso esmė yra jau egzistuojančio modelio pritaikymas konkrečiam domenui arba užduočiai. Šiuo

atveju *fine-tuning* būtų naudojamas tam, kad tas pats pamatinis modelis geriau atliktų konkrečias klasifikavimo užduotis, remdamasis įmonės istorinių vertinimų duomenimis. Tai yra įprasta jau sukurtų modelių adaptavimo (taikymo) praktika, tai būtų atliekama taikant bet kokią jau egzistuojantį LLM, siekiant apriboti atsakymų kontekstą.

Dėl pareiškėjos skundo argumentų, susijusių su F1 metrikos vertinimu, Agentūra paaiškino, kad F1 metrikos vertinimas nebuvo projekto atmetimo priežastimi ir nebuvo grindžiamas naujų, teisės aktuose nenustatytų, reikalavimų pareiškėjai taikymu. Metrikų tinkamumo analizė buvo atliekama siekiant įvertinti, ar pareiškėjos deklaruojamas DI sprendimo efektyvumas yra techniškai pagrįstas ir ar pasirinkti vertinimo kriterijai realiai atspindi sprendimo veikimą numatytoje naudojimo aplinkoje. Tai svarbu tais atvejais, kai DI sprendimas naudojamas reguliuojamoje srityje ir jo rezultatai gali lemti sprendimus dėl produkto atitikties ar neatitikties, t. y. pareiškėjos pasirinkta F1 metrika savaime nėra netinkama ir gali būti naudojama klasifikavimo modelių vertinimui, tačiau konkretaus projekto kontekste ji nepakankamai atspindi pagrindinę sistemos riziką. Kai klasifikavimo klaidų pasekmės yra nevienodos, bendras F1 rodiklis gali neparodyti kritinių klaidų, kai netinkamas objektas priskiriamas leistinai kategorijai. Tokiu atveju vien bendras F1 rezultatas negarantuoja, kad modelis patikimai veiks svarbiausiose sprendimų kategorijose. Taigi, buvo siekiama ne nustatyti papildomą formalų reikalavimą dėl konkretaus statistinio rodiklio pasirinkimo, o įvertinti, ar pateikti efektyvumo kriterijai yra suderinami su deklaruojama DI sprendimo paskirtimi. Vadovaujantis Aprašo 5.1.1 papunkčiu „*Remiama veikla yra DI produktų ir (arba) sprendimų, tinkančių ne tik pareiškėjui, bet ir kitiems galutiniams vartotojams rinkoje, vystymas. DI produktai ir (arba) sprendimai suprantami kaip DI produktai ir (arba) sprendimai, apibrėžti Aprašo 4.2.1 papunktyje ir jie apimtų veikiančių DI produktų ir (arba) sprendimų bandomosios versijos sukūrimą (šioje veikloje moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra nebus vykdoma), atitinkančios minimaliai gyvybingo DI produkto ir (arba) sprendimo sampratą.*“. Pareiškėjos PĮP vertinimas atliktas pagal nustatytas procedūras ir vadovaujantis PAFT bei Aprašo reikalavimais.

Dėl pareiškėjos skundo teiginių, jog vertinant projektus buvo taikyta skirtinga metodologija, Agentūra pažymėjo, kad projekto pagal Aprašą remiamos veiklos vertinimą atliko remdamasi ekspertiniu vertinimu ir pateikta ekspertine išvada, kuri buvo užbaigta tik gavus ir įvertinus visus pareiškėjos dokumentus bei informaciją. Pareiškėja skunde nenurodė argumentų bei faktinių įrodymų, kurie paneigtų Agentūros atlikto ekspertinio vertinimo metu padarytas ir Sprendime pateiktas išvadas. Dėl Kvietime pateiktų projektų vertinimo eigos informavo, kad visuose projektuose nurodyta remiama veikla pagal Aprašo 5.1.1 papunktį buvo vertinama ekspertų. Siekiant objektyvaus visų projektų įgyvendinimo planų įvertinimo taikant vienodus kriterijus, buvo rengiami ekspertų susitikimai. Visiems pareiškėjams buvo užduodami tie patys patikslinantys klausimai, kuriais buvo siekiama išsiaiškinti, kokio pobūdžio intervencijos į DI sistemą ar jos komponentus yra numatytos, įvertinti, ar kuriamas sprendimas turi DI sistemos požymių, DI vystymo požymių, DI sistemos kūrimo požymių. Agentūra paaiškino, kad projektus vertino reikiamą išsilavinimą ir darbo patirtį turintys ekspertai, kaip tai nurodyta PAFT 58 punkte ir Ekspertinio vertinimo organizavimo tvarkos apraše (15.1, 15.2, 16, 16.1–16.4 papunkčiai) (patvirtintas viešosios įstaigos Inovacijų agentūros direktoriaus 2026-05-04 įsakymu Nr. R1-120-(1.3E)2026). Agentūra atranka ekspertus pagal jų kvalifikaciją ir darbo patirtį, kad šios atitiktų suplanuotų įgyvendinti projektų specifiką bei tematiką ir kad projektų atitiktis projektų finansavimo sąlygų aprašuose nustatytiems reikalavimams būtų įvertinama, užtikrinant aukščiausius profesionalumo ir objektyvumo standartus pagal PAFT, projektų finansavimo sąlygų aprašuose, vidaus teisės aktuose, detalizuojančiuose projektų įgyvendinimo planų vertinimo procesą, nustatytus reikalavimus. Vertinamos informacijos konfidencialumas taip pat užtikrinamas, nes visi Agentūros pasitelkiami ekspertai yra pasirašę nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus.

Agentūra paaiškino, kad nagrinėjamu atveju pasitelktas ekspertas yra patyręs dirbtinio intelekto ekspertas, tyrėjas ir projektų vadovas, turintis daugiau nei 20 metų patirtį kuriant, diegiant ir vertinant pažangius DI sprendimus tarptautiniuose mokslinių tyrimų ir inovacijų projektuose. Šis ekspertas specializuojasi mašininio mokymo, giluminio mokymo, generatyvinio bei paaiškinamo dirbtinio intelekto, kompiuterinės regos, kalbos technologijų ir multimodaliųjų duomenų analizės

sirtyse. Jo kompetencijos apima DI taikymą išmaniosiose sistemose ir žmogaus-kompiuterio sąveikos sprendimuose, apjungiant vaizdo, kalbos ir kitų duomenų šaltinių analizę. Ekspertas yra sukaupęs reikšmingą patirtį vadovaujant tarptautiniams projektams, rengiant mokslinius tyrimus bei kuriant inovatyvius DI sprendimus nuo koncepcijos iki praktinio pritaikymo.

Agentūra atkreipė dėmesį, kad Kvietimo projektuose turi būti kuriamas DI produktas ir (arba) sprendimas, kuriame kaip pagrindinis elementas naudojama bent viena DI sistema (Aprašo 4.2.1 papunktis). Sąvoka „DI sistema“ Apraše atskirai nėra apibrėžta, todėl vadovaujamasi Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 1 dalyje nurodytu „DI sistemos“ apibrėžimu (Aprašo 4.1.4 papunktyje nurodoma, kad vienas iš Kvietimui taikytinų teisės aktų, kuriais vadovaujamasi rengiant, teikiant ir vertinant projektų įgyvendinimo planus, priimant sprendimus dėl projektų finansavimo, įgyvendinant projektus, finansuojamus pagal Aprašą, yra Dirbtinio intelekto aktas ir tik šiame teisės akte yra apibrėžta DI sistemos sąvoka). Tai reiškia, kad rezultatui (DI sistemai) pasiekti naudojant jau egzistuojančius modelius, turi būti aiški pareiškėjų intervencija dėl šių modelių modifikavimo, nes remiama veikla pagal Aprašo 5.1.1. papunktį yra būtent DI produktų ir (arba) sprendimų vystymas. Atviro kodo modelių pritaikymas konkrečiam domeniui taikant žinomus metodus, labai plačiai taikomus procesus arba pareiškėjo pasirinktam modeliui-kandidatui, kuriam yra viešai pateikta instrukcija modelio pritaikymui, neturi vystymo požymių.

Agentūra paaiškino, kad Sprendimas yra argumentuotas ir aiškus. Tai, jog jis netenkina pareiškėjos lūkesčių, nesąlygoja, jog pareiškėjos atžvilgiu nebuvo atliekamas geras administravimas, kadangi Agentūra Sprendimą priėmė visapusiškai išnagrinėjusi turimą informaciją apie pareiškėjos projekto atitikties Aprašo reikalavimams. Sprendimas atitinka VAI 10 straipsnio 5 dalyje numatytus reikalavimus ir 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtintą išsamumo principą, t. y. Sprendimas yra pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, motyvų išdėstymas jame yra adekvatus, aiškus ir pakankamas.

Komisijos posėdžio metu Agentūros atstovai palaikė atsiliepime išdėstytus argumentus.

Skundas atmestinas

Bylos duomenimis nustatyta, kad pagal Kvietimą dokumentai buvo teikiami nuo 2025-11-26 iki 2026-02-18, projektų atrankos būdas – konkursas, finansuojamos veiklos – skatinti MVĮ (mažos ir vidutinės įmonės) vystyti DI sprendimus, uždavinys – Pasinaudoti skaitmeninio teikiama nauda piliečiams, įmonėms, mokslinių tyrimų organizacijoms ir valdžios institucijoms, pažangos priemonė – Skatinti įmones skaitmenizuotis, veiklos Nr. 05-001-01-05-05-07-01, svarbi informacija: Ekonomikos ir inovacijų ministro 2026-01-13 įsakymu Nr. 4-8 patikslinta PFSA 12 punkto 2 specialiojo atrankos kriterijaus „Kriterijaus vertinimo metodika“ pirmoji pastraipa, atnaujinant nurodytą EVRK sekciją pagal aktualią EVRK 2.1 redakciją (sekcija patikslinta iš J į K), PIP pateikimo terminas pratęsiamas iki 2026-02-18 (prieiga internete <https://esinvesticijos.lt/kvietimai/dirbtinio-intelektosprendimu-vystymas>).

Pareiškėja PIP nurodė Projekto tikslą – sukurti ir išvystyti dirbtinio intelekto sprendimą, kuris automatizuotų vaistažolinių produktų sudėties analizę ir reguliacinės atitikties vertinimą, taikant natūralios kalbos apdorojimo metodus (2.2 papunktis). PIP nurodyti produkto stebėsenos rodikliai: Sukurti dirbtinio intelekto produktai ir (arba) sprendimai pagal atitinkamos stadijos rezultatą – 1; Įmonėms sukurtų skaitmeninių paslaugų, produktų ir procesų vertė 172 395 Eur (2.5.1 papunktis). Bendra projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma 172 395 Eur (3.1 papunktis), prašomas finansavimas 137 915,98 Eur (80 proc.), privačios lėšos 34 479,02 Eur.

Pareiškėja Aprašo 3 priedo lapo „Suvestinė“ pasirinko: DI produkto sukūrimą ir pateikimą rinkai (PFSA 5.1.1.2 p. nurodyta veikla) (1 punktas), DI produkto sritis – mašininis mokymasis ir natūralios kalbos apdorojimas (3 punktas), lape „1 kriterijus“ pažymėjo numatomo kurti DI produkto ir (arba) sprendimo išsivystymo lygį – DI produkto sukūrimas ir pateikimas rinkai (PFSA 5.1.1.2 p. nurodyta veikla), nurodė DI sprendimo aprašymą „Projektu kuriamas dirbtinio intelekto sprendimas, skirtas vaistažolinių arbatų ir maisto papildų sudėčių vertinimui pagal Europos Sąjungos reguliacinius reikalavimus ir automatiniam kokybės bei atitikties dokumentų rengimui. Sprendimas analizuos sudedamąsias dalis, jų kiekius ir naudojimo sąlygas, remdamasis Europos farmakopėjos, EFSA,

EMA ir kitais privalomais reguliaciniais šaltiniais. Sistema sumažins rankinį darbą ir klaidų riziką, pagreitins produktų parengimą pateikimui rinkai.“ (1.1.1 papunktis), nurodė DI sprendimo tikslą – pagrindinis DI sprendimo tikslas – automatizuoti vaistažolinių arbatų ir maisto papildų sudėčių atitikties vertinimą bei su tuo susijusių kokybės dokumentų rengimą, sumažinant rankinį darbą, vertinimo trukmę ir klaidų tikimybę (1.1.2 papunktis), nurodė planuojamus naudoti modelių tipus – planuojama naudoti atviro kodo kalbos modelius, diegiamus ir valdomus nuosavoje arba debesijos infrastruktūroje. Modeliai bus adaptuojami naudojant įmonės turimus norminių dokumentų, sudėčių vertinimų ir sprendimų duomenis, siekiant pagerinti analizės tikslumą ir atitikimą konkrečiai taikymo sričiai. Komerciniai DI modeliai per API gali būti naudojami tik kaip papildomi komponentai testavimo ar palyginimo tikslais (1.1.7 papunktis).

Pareiškėja 2026-03-25 atsakyme, be kita ko, paaiškino, kad Projekte neapsiribojama vien egzistuojančių DI modelių taikymu – bus atliekamos reikšmingos jų adaptacijos ir kuriama papildoma sprendimo architektūra, leidžianti pritaikyti modelius konkrečiai reguliacinei užduočiai. Pagrindą sudarys atviro kodo kalbos modeliai, tačiau jie bus naudojami ne kaip galutinis sprendimas, o kaip vienas iš komponentų platesnėje sistemoje. Projekte bus kuriamas duomenų paruošimo, semantinės paieškos, sprendimų logikos, klasifikavimo ir dokumentų generavimo sluoksnis, kuris transformuos bendro pobūdžio modelius į specializuotą DI sprendimą. Reikšminga adaptacija pasireikš modelių pritaikymu naudojant domenui specifinius duomenis – norminius dokumentus, sudėčių vertinimus ir sprendimų istoriją. Modeliai bus mokomi atpažinti konkrečias klasifikavimo kategorijas (pvz., leistina, ribojama, neleistina), interpretuoti sąlyginius reguliacinius reikalavimus ir taikyti juos realioms produktų sudėtimis. Taip pat bus kuriamas sprendimų logikos sluoksnis, kuris apjungs DI modelių išvadas su papildomais tikrinimo ir validavimo mechanizmais, užtikrinančiais rezultatų nuoseklumą ir atsekamumą. Šis sluoksnis yra esminis, nes leidžia pereiti nuo tekstinių atsakymų generavimo prie struktūruoto sprendimų priėmimo. Sprendime bus taikoma retrieval-augmented generation (RAG) metodika, leidžianti modeliams dirbti su aktualiais reguliaciniais duomenimis, o ne vien su iš anksto išmokta informacija. Papildomai, projekto metu planuojamas dalinis modelių perapmokymas (fine-tuning) ir aktyvaus mokymo metodai, siekiant pagerinti tikslumą ir sumažinti žymėjimo kaštus. Todėl projektas nepatenka į paprastą egzistuojančių DI modelių taikymo kategoriją. Kuriamas sprendimas apima reikšmingą modelių adaptaciją, naują architektūrinį sprendimą ir specifinį jų pritaikymą reguliacinei sričiai, kas pagrindžia aukštesnį produkto naujumo lygį. Produkto naujumas pasaulio lygmeniu grindžiamas ne naujo bazinio algoritmo sukūrimu, bet nauja DI metodų, architektūros ir domenui specifinio pritaikymo kombinacija, kuri leidžia automatizuoti sprendimų priėmimą srityje, kurioje iki šiol tokie sprendimai nėra realizuoti kaip vienas integruotas produktas.

Agentūra Sprendime nurodė, kad vadovaudamasi Aprašu įvertino pareiškėjos PĮP dėl Projekto finansavimo ir priėmė sprendimą atmesti PĮP, kaip neatitinkantį PAFT 47.1 papunktyje, PAFT 2 priedo 2.2 papunktyje ir Aprašo 5.1.13, 4.2.1 ir 5.1.1 papunkčiuose nustatytų reikalavimų projektams. Atsižvelgus į tai, kad PĮP atmetamas pareiškėjai neatitikus nustatytų reikalavimų, projekto (veiklų ir išlaidų) atitikimas kitiems Apraše nustatytiems reikalavimams nebuvo įvertintas, todėl Agentūra nesikreipė į pareiškėją prašydama papildyti ar patikslinti PĮP pateiktą informaciją ar pateikti papildomus dokumentus. Pareiškėjos PĮP neatitiko Kvietimo teikti PĮP sąlygų.

Agentūra Sprendime nurodė argumentus dėl sprendimo atmesti PĮP. Vadovaujantis PAFT 47.1 papunkčiu, projektas turi atitikti „projektų bendruosius atrankos kriterijus, išdėstytus Taisyklių 2 priede <...>“. Aprašo 5.1.13 papunktyje nurodyta, kad pareiškėjai ir projektai turi atitikti bendruosius projektų atrankos kriterijus, kurių sąrašas ir vertinimo metodika nustatyti PAFT 2 priede. PAFT 2 priedo 2.2 papunktyje nurodyta, kad projekto tikslai, veiklos (poveiklės) turi atitikti bent vieną Apraše nurodytą veiklą (poveiklę). Vadovaujantis Aprašo 4.2.1 papunkčiu „Dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas (toliau – DI produktas ir (arba) sprendimas) – galutiniam vartotojui skirtas dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas, kuriame kaip pagrindinis elementas naudojama viena ar daugiau dirbtinio intelekto sistemų. Dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas suprantamas kaip prekė (materialusis ar nematerialusis turtas) ir (arba) paslauga. Dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas negali būti skirtas tik pareiškėjui ar kitam konkrečiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, turi būti tinkamas ir kitiems galutiniams vartotojams

rinkoje.“, vadovaujantis Aprašo 5.1.1 papunkčiu „*Remiama veikla yra DI produktų ir (arba) sprendimų, tinkančių ne tik pareiškėjui, bet ir kitiems galutiniams vartotojams rinkoje, vystymas. DI produktai ir (arba) sprendimai suprantami kaip DI produktai ir (arba) sprendimai, apibrėžti Aprašo 4.2.1 papunktyje ir jie apimtų veikiančių DI produktų ir (arba) sprendimų bandomosios versijos sukūrimą (šioje veikloje moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra nebus vykdoma), atitinkančios minimaliai gyvybingo DI produkto ir (arba) sprendimo sampratą <...>*“, vadovaujantis Aprašo 4.1.4 papunkčiu Kvietimui taikomas Dirbtinio intelekto aktas. Atsižvelgiant į tai, Apraše vartojama DI produkto ir (arba) sprendimo sąvoka aiškinama sistemiskai, vadovaujantis tiek Aprašo nuostatomis, tiek Dirbtinio intelekto akte pateiktu dirbtinio intelekto sistemos apibrėžimu. Vadovaujantis Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 1 dalimi, DI sistema apibrėžiama kaip „*įvairiais autonomijos lygiais veikti suprojektuota mašininė sistema, kuri įdiegta gali turėti gebėjimą prisitaikyti ir kuri aiškiais ar numanomais tikslais iš gaunamų įvedinių daro išvadą, kaip generuoti išvedinius, pavyzdžiui, predikcijas, turinį, rekomendacijas ar sprendimus, galinčius turėti įtakos fizinei ar virtualiai aplinkai.*“. Vertinant projektų atitiktį Aprašo 5.1.1 papunktyje numatyta remiamai veiklai, DI produkto ir (arba) sprendimo buvimas konstatuojamas tik tuo atveju, kai projekte numatomas produktu ar paslauga laikytinas sprendimas atitinka Dirbtinio intelekto akte nustatytus anksčiau nurodytus DI sistemos požymius. Kaip nurodoma Dirbtinio intelekto akto 12 konstatuojamojoje dalyje, DI sistemos skiriasi nuo „*paprastesnių įprastų programinės įrangos sistemų ar programavimo metodų*“. Šiuo atskyrimu pabrėžiama, kad ne kiekvienas programinės įrangos sprendimas ar pažangi IT architektūra laikytina DI technologijų vystymu. DI vystymas siejamas su sistemų gebėjimu daryti išvadas, mokytis, argumentuoti ar modeliuoti, t. y. su mokymosi ir inferencijos mechanizmais, kurie peržengia tradicinės programinės inžinerijos ribas. Tuo tarpu įprastinė IT inžinerinė praktika, tokia kaip egzistuojančių programinių komponentų diegimas, jų tarpusavio integravimas, procesų orkestravimas, infrastruktūros parengimas ar sistemų konfigūravimas, išlieka „*paprastesnių programavimo metodų*“ srityje Dirbtinio intelekto akto prasme, nes tokios veiklos nekeičia programinės sistemos gebėjimo mokytis iš duomenų ar savarankiškai formuoti išvadas (Vadovaujantis Dirbtinio intelekto akto 12 konstatuojamąja dalimi: pagrindinė DI sistemų savybė yra jų gebėjimas daryti išvadas. Šis gebėjimas daryti išvadas yra procesas, kuriam vykstant gaunami išvediniai, pavyzdžiui, predikcijos, turinys, rekomendacijos ar sprendimai, kurie gali turėti įtakos fizinei ir virtualiai aplinkai, ir tai, kad DI sistemos geba išvesti modelius arba algoritmus (arba juos abu) iš įvedinių ar duomenų. Metodai, leidžiantys daryti išvadas kuriant DI sistemą, apima mašininio mokymosi metodus, pagal kuriuos iš duomenų mokomasi, kaip pasiekti tam tikrus tikslus, ir logika bei žiniomis grindžiamus metodus, kuriuos taikant daromos išvados iš užkoduotų žinių arba atliktinos užduoties simbolinio vaizdavimo. DI sistemos gebėjimas daryti išvadas apima daugiau nei bazinį duomenų apdorojimą ir sudaro sąlygas mokytis, argumentuoti ar modeliuoti.). Pažymėta, kad net ir itin techniškai sudėtingi sprendimai, paremti pažangiomis architektūromis ar didelio našumo infrastruktūra, negali būti laikomi DI vystymu, jei jų esmė apsiriboja jau sukurtų modelių ar algoritmų taikymu be mokymosi mechanizmų kūrimo ar esminio tobulinimo. Atsižvelgiant į tai, Dirbtinio intelekto akto 12 konstatuojamoji dalis aiškiai leidžia atskirti DI technologijų vystymą nuo įprastos IT inžinerijos: pirmuoju atveju kuriami ar tobulinami mokymu grindžiami sprendimai, o antruoju – taikomos, konfigūruojamos ar valdomos jau egzistuojančios technologijos. Todėl veiklos, kurios apsiriboja programinės įrangos integravimu, egzistuojančių modelių diegimu ar jų eksploatavimu, laikytinos įprastine IT inžinerine praktika ir neatitinka DI sprendimų vystymo sampratos.

Sprendime nurodyta, kad pareiškėja 2026-02-17 pateikė PĮP dėl Projekto finansavimo bei kartu su PĮP pateikė Aprašo 3 priedą. Aprašo 3 priede pateikta informacija reikalinga projekto atitikčiai projektų specialiesiems atrankos kriterijams ir kitiems PAFT ir Aprašo kriterijams įvertinti. Siekiant užtikrinti vienodą, išsamų ir objektyvų visų PĮP vertinimą, visiems PĮP pateikusiems pareiškėjams buvo išsiųsti (pareiškėjai 2026-03-19) papildomi klausimai. Pareiškėja 2026-03-25 pateikė prašomą informaciją ir atsakymus (toliau – atsakymas). Agentūra atkreipė dėmesį, kad PĮP vertinimas buvo atliekamas išsamiai ir visapusiškai, remiantis visa vertinimo metu turima informacija, įskaitant PĮP pateiktą informaciją bei pareiškėjos pateiktus paaiškinimus ir atsakymus.

Nebuvo remiamasi atskiromis ištraukomis ar pavieniais techniniais aspektais – vertinimas atliktas įvertinus pateiktos informacijos visumą. Pareiškėja Aprašo 3 priedo 1.1.1 papunktyje nurodė, jog projekto įgyvendinimo metu planuojamas kurti „...dirbtinio intelekto sprendimas, skirtas vaistažolinių arbatų ir maisto papildų sudėčių vertinimui pagal Europos Sąjungos reguliacinius reikalavimus ir automatiniam kokybės bei atitikties dokumentų rengimui. Sprendimas analizuos sudedamąsias dalis, jų kiekius ir naudojimo sąlygas, remdamasis Europos farmakopėjos, EFSA, EMA ir kitais privalomais reguliaciniais šaltiniais. Sistema sumažins rankinį darbą ir klaidų riziką, pagreitins produktų parengimą pateikimui rinkai“, o Aprašo 3 priedo 1.1.7 papunktyje nurodė, kad: „Planuojama naudoti atviro kodo kalbos modelius, diegiamus ir valdomus nuosavoje arba debesijos infrastruktūroje. Modeliai bus adaptuojami naudojant įmonės turimus norminių dokumentų, sudėčių vertinimų ir sprendimų duomenis, siekiant pagerinti analizės tikslumą ir atitikimą konkrečiai taikymo sričiai. Komerciniai DI modeliai per API gali būti naudojami tik kaip papildomi komponentai testavimo ar palyginimo tikslais.“. Į papildomą klausimą kokį DI modelio kūrimo ar panaudojimo metodą planuojama taikyti, pareiškėja nurodė, kad: „bus taikomas kombinuotas dirbtinio intelekto metodas, kuris apjungia egzistuojančių kalbos modelių pritaikymą su domenui specifinių duomenų naudojimu ir papildomu modelių adaptavimu. Pagrindinis veikimo principas bus RAG (retrieval-augmented generation), leidžiantis modeliams dirbti ne tik su iš anksto išmokta informacija, bet ir su aktualiais reguliaciniais dokumentais, kurie yra nuolat atnaujinami ir turi tiesioginę įtaką sprendimų priėmimui“ bei „Papildomai bus taikomas prižiūrimas mokymas klasifikavimo užduotims, naudojant istorinius vertinimus, kurie bus susiejami su konkrečiais sprendimais ir jų rezultatais“. Į papildomą klausimą kokie konkretūs DI metodai ar modelių architektūros sprendimai bus naudojami, ar modeliai bus kuriami naujai, ar adaptuojami, ar planuojama naudoti jau egzistuojančius modelius ar API, pareiškėja nurodė, kad „Pagrindinis technologinis principas bus retrieval-augmented generation (RAG), kuris leidžia DI modeliui veikti remiantis aktualiais ir patikimais duomenų šaltiniais, o ne vien iš anksto išmokta informacija“ bei nurodyta, kad „Bus naudojami atviro kodo kalbos modeliai, kurie bus diegiami ir valdomi nuosavoje arba debesijos infrastruktūroje, o ne vien naudojami per API, siekiant užtikrinti kontrolę, pritaikomumą ir atitiktį projekto reikalavimams“. Pareiškėja atsakyme taip pat nurodė pagrindinius architektūros komponentus: „duomenų paruošimo ir indeksavimo sluoksnis, kuriame norminiai dokumentai, vidiniai įmonės duomenys ir kiti šaltiniai bus apdorojami, segmentuojami į tekstinius vienetus ir paverčiami semantiniais vektoriais“, „semantinės paieškos ir informacijos išgavimo sluoksnis, kuris pagal naudotojo užklausą atrinks aktualius dokumentų fragmentus. Šiame etape bus naudojami embedding modeliai ir vektorinės duomenų bazės, leidžiančios atlikti kontekstinę paiešką, o ne tik raktinių žodžių atitikimą.“, „sprendimų logikos sluoksnis, kuriame bus taikomi klasifikavimo modeliai ir taisyklių papildymo mechanizmai. Šis sluoksnis leis nustatyti, ar konkreči sudėtis yra leistina, ribojama ar neleistina, taip pat identifikuoti sąlygas ir išimtis“, „dokumentų generavimo modulis, kuris pagal gautus sprendimus automatiškai formuos struktūruotus dokumentus, atitinkančius konkrečių rinkų reikalavimus“.

Sprendime nurodyta, kad įvertinusi pareiškėjos pateiktą informaciją Agentūra nustatė, kad pareiškėjos planuojamų įgyvendinti veiklų negalima laikyti DI vystymu, nes: 1) nurodyti planuojami naudoti egzistuojantys didieji kalbos modeliai (Large Language Model, lietuviškai – didelis kalbos modelis LLM) ir pagrindinis metodas – RAG (Retrieval-Augmented Generation) kartu su ribotu siauros apimties įmonės dokumentais paremtų taisyklių suformavimu yra standartinė LLM taikymo praktika. Vertino, kad nei RAG, nei LoRA, nei *embedding* paieška nėra DI vystymas, nes jų rezultate pamatinio, jau sukurto modelio svoriai nepasikeičia. Tai standartiniai metodai, kuriuos reikia taikyti norint savo uždaviniui panaudoti bet kokį pasirinktą LLM ir apriboti jo siūlomus pasirinkimus; 2) nurodyta struktūra – dokumentų indeksavimas, semantinė paieška, klasifikavimo sluoksnis, taisyklių logika, dokumentų generavimas – yra tipinė šiuolaikinės DI paremtos IS architektūra. Tokie komponentai kaip vektorinės duomenų bazės, *embedding* modeliai, norminių dokumentų *chunk'inimas*, RAG *pipeline'ai* yra industrinis standartas, kai naudojami jau sukurti LLM kaip pamatinis DI modulis; 3) pareiškėjos nurodyto DI modelio vaidmuo, semantinė analizė, informacijos išgavimas, klasifikavimas, dokumentų generavimas, yra ribotas ir aiškiai apibrėžtas. Pažymėtina, kad

toks vaidmuo laikomas klasikinėmis NLP užduotimis, kurios jau yra išspręstos egzistuojančiais modeliais.

Sprendime nurodyta, kad remiantis aukščiau išdėstyta informacija, pareiškėjos prašomas finansuoti sprendimas neatitinka Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 63 punkte apibrėžiamo bendrosios paskirties DI modelio (GP-AI model): *„DI modelis, įskaitant atvejus, kai toks DI modelis yra apmokomas pasitelkiant didelį duomenų kiekį taikant didelio masto savipriežiūrą, kuris yra itin bendro pobūdžio ir gali veiksmingai atlikti daug skirtingų užduočių, neatsižvelgiant į tai, kaip tas modelis yra pateikiamas rinkai, ir kuris gali būti integruotas į įvairias tolesnės grandies sistemas ar prietaikas, išskyrus DI modelius, kurie naudojami mokslinių tyrimų, plėtros ar prototipų kūrimo veikloje prieš tai, kai jie pateikiami į rinką“*. Vadovaujantis Dirbtinio intelekto akte pateikiama informacija galima teigti, kad, pavyzdžiui, LLM galėtų būti laikomas kaip vienas iš tipinių bendrosios paskirties DI modelio pavyzdžių (LLM – tai didelis DI modelis, apmokytas iš didžiulių tekstų kiekių ir skirtas kalbai suprasti bei generuoti, pats modelis yra techninis komponentas, o ne būtinai savarankiška DI sistema). Vertinama, kad jeigu LLM naudojamas be apmokymo, o pareiškėjo indėlis apsiriboja orkestravimo sluoksniu, toks sprendimas neatitinka DI sprendimų vystymo sampratos.

Sprendime nurodyta, kad į papildomą klausimą kokios kiekybinės metrikos bus naudojamos DI sprendimo efektyvumui įvertinti (pvz., accuracy, F1 score, MAE, ROC-AUC ar kt.) ir kokios šių metrikų reikšmės bus laikomos pakankamu produkto efektyvumu, taip pat nurodyti testavimo apimtį (užklausų, dokumentų, vaizdų ar kitų vienetų skaičių), pareiškėja nurodė, kad *„Pagrindinė vertinimo dimensija bus sudėties atitikties klasifikavimo tikslumas. Modelio gebėjimas teisingai priskirti sudėtis kategorijoms „leistina“, „ribojama“, „neleistina“ ar „sąlyginai leistina“ bus vertinamas naudojant klasifikavimo metrikas, tokias kaip tikslumas (accuracy), preciziškumas (precision), jautrumas (recall) ir F1 rodiklis. Siekiama, kad modelio F1 rodiklis pasiektų ne mažiau kaip 0,85–0,90, o kritinių klaidų (kai neleistina sudėtis įvertinama kaip leistina) dalis būtų mažesnė nei 5 %“*. Remiantis pateikta informacija, vertintina, kad pareiškėja planuoja paimti stiprų modelį ir apriboti jį kontekstu bei taisyklėmis. Taip pat pastebėtina, kad ir pats tikslas $F1 = 0,85–0,90$ nėra aukštas tokio tipo uždaviniui, ypač reguliacinėje aplinkoje, kurioje sprendimų kaina yra asimetriška. Tokiose srityse kritinė klasė („neleistina“) turi būti aptinkama beveik be klaidų, todėl prioritetas teikiamas ne bendram F1 balansui, o maksimaliam atšaukimui būtent šiai klasei arba net griežtam netikros klaidos minimizavimui, t. y. kad neleistinas atvejis praktiškai niekada nebūtų priskirtas leistinam. F1 balas, kaip harmonizuotas precizijos ir atšaukimo vidurkis, šio reikalavimo neatspindi – jis leidžia „kompensuoti“ prastą atšaukimą vienoje klasėje geresniu preciziškumu ar kitų klasių rezultatais. Problema dar labiau išryškėja esant klasių disbalansui, kai „leistina“ atvejų yra daug daugiau: tokiu atveju modelis gali pasiekti aukštą bendrą F1 net sistemingai klysdamas būtent pavojingiausiose situacijose. Todėl laikoma, kad pareiškėjos nurodytas tikslas (<5 proc. kritinių klaidų) iš esmės konfliktuoja su F1 optimizavimu kaip pagrindine metrika. Tokios sistemos vertinimas turėtų būti orientuotas į klasės specifinį atšaukimo rodiklį, klaidos kaštų „svėrimą“, o ne į bendrinį F1 vidurkį. Remiantis išdėstyta informacija, Agentūros vertinimu, projekte nesprenžžiama technologinė problema, susijusi su sprendimo gebėjimų išplėtimu, t. y. reikšmingu modelių kokybės šuoliu. Apibendrinant, pareiškėjos planuojamas kurti sprendimas yra tipinis LLM pritaikymo projektas, kuriame naudojami egzistuojantys modeliai ir metodai, juos integruojant į konkretų verslo procesą, t. y. pamatinis modelis tik orkestruojamas, apribojami jo galimi pasirinkimai, todėl laikoma, kad projekto veiklos nėra susijusios su naujų ar iš esmės patobulintų DI sprendimų kūrimu, apimančiu mokymosi mechanizmų, modelių ar algoritmų vystymą, kaip nurodyta Aprašo 4.2.1 ir 5.1.1 papunkčiuose. Atsižvelgusi į tai Agentūra įvertino, kad PIP neatitinka Aprašo 4.2.1, 5.1.1, 5.1.13 papunkčių reikalavimų, PAFT 2 priedo 2.2 papunkčio reikalavimų projektams bei PAFT 47.1 papunkčio reikalavimų, todėl vadovaujantis PAFT 70 punktu *„Jeigu projektas neatitinka bent vieno pažangos priemonės apraše <...> nustatyto reikalavimo, projektų bendrojo ir (arba) specialiojo atrankos kriterijų, administruojančioji institucija priima sprendimą atmesti PIP“* PIP atmetė.

Ginčo situacijai yra aktualus toliau nurodytas teisinis reglamentavimas, galiojės ginčui aktualiui laikotarpiu, įskaitant tą, kuriuo remiasi šalys savo dokumentuose.

Funkcijų sąrašo 5 punkte (redakcija nuo 2025-11-25) nurodyta, kad Agentūra atlieka šias funkcijas: organizuoja ir atlieka projektų atranką, priima sprendimus dėl projektų įgyvendinimo planų atmetimo, sudaro projektų sutartis su pareiškėjais, kuriems skirtas finansavimas, konsultuoja pareiškėjus projektų įgyvendinimo planų rengimo ir teikimo administruojančiajai institucijai klausimais (išskyrus atvejus, kai įgyvendinamos finansinės priemonės) (5.2 papunktis).

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos administruojamų veiklų paskirstymo administruojančiosioms institucijoms sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021-07-02 įsakymu Nr. 1K-237, 1.2 papunktyje nurodytas uždavinys „Pasinaudoti skaitmeninio teikiama nauda piliečiams, įmonėms, mokslinių tyrimų organizacijoms ir valdžios institucijoms“, kurio veiklos Skatinti MVĮ skaitmeninimą (1.2.2 papunktis), Skatinti MVĮ vystyti dirbtinio intelekto sprendimus (1.2.5 papunktis), šių veiklų administruojančioji institucija yra Agentūra.

Viešosios įstaigos Inovacijų agentūros įstatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2022-03-31 įsakymu Nr. 4-522 (2024-12-11 įsakymo Nr. 4-664 redakcija, prieiga internete <https://web-prod.inovacijuagentura.lt/wp-content/uploads/2026/06/inovaciju-agenturos-istatai-20241211.pdf>), nurodyta, kad Agentūra atlieka šias funkcijas: administruoja teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintame 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos administruojamų veiklų paskirstymo administruojančiosioms institucijoms sąrašė priskirtas veiklas (7.6 papunktis).

PAFT 30 punkte nurodyta, kad projektų atranką sudaro šie etapai: kvietimo skelbimas, PĮP teikimas ir registravimas (30.1 papunktis); PĮP vertinimas (30.2 papunktis); sprendimo dėl projekto finansavimo priėmimas (30.3 papunktis).

PAFT 47 punkte nurodyta, kad kiekvienas projektas turi atitikti projektų atrankos kriterijus: projektų bendruosius atrankos kriterijus, išdėstytus PAFT 2 priede. <...> (47.1 papunktis); projektų specialiuosius ir (arba) prioritetinius atrankos kriterijus, jei tokie kriterijai buvo nustatyti patvirtintame projektų finansavimo sąlygų apraše, o kai įgyvendinami RPPI projektai, – RPPI (47.2 papunktis).

PAFT 49 punkte nurodyta, kad projektų atitiktis projektų atrankos kriterijams tikrinama atliekant PĮP vertinimą. PĮP vertinimą atlieka administruojančioji institucija.

PAFT 50 punkte nurodyta, kad PĮP vertinimą sudaro šie etapai: projekto tinkamumo finansuoti vertinimas, taikomas visiems projektams, kai projektai atrankami planavimo būdu, konkurso būdu arba vykdoma tęstinė projektų atranka (50.1 papunktis); projekto naudos ir kokybės vertinimas atliekamas tik tuo atveju, kai projektai atrankami konkurso būdu (50.2 papunktis).

PAFT 68 punkte nurodyta, kad projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu administruojančioji institucija: įvertina projekto atitiktį projektų bendriesiems atrankos kriterijams (įskaitant projekto atitiktį projektų finansavimo sąlygų apraše, o kai įgyvendinami RPPI projektai, – RPPI ir Gairėse nustatytiems reikalavimams) ir specialiesiems atrankos kriterijams, jei tokie kriterijai buvo nustatyti projektų finansavimo sąlygų apraše, o kai įgyvendinami RPPI projektai, – RPPI (68.1 papunktis).

PAFT 70 punkte nurodyta, kad jeigu projektas neatitinka bent vieno pažangos priemonės apraše, o kai įgyvendinami RPPI projektai, – RPPI ar Gairėse nustatyto reikalavimo, projektų bendrojo ir (arba) specialiojo atrankos kriterijų, administruojančioji institucija priima sprendimą atmesti PĮP.

PAFT 64 punkte nurodyta, kad administruojančioji institucija, o kai vykdoma bendruomenės inicijuota vietos plėtra, – miesto vietos veiklos grupė apie priimtą sprendimą atmesti PĮP ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos informuoja pareiškėją, o kai įgyvendinami RPPI projektai, – ir RPT, pateikdamos jiems šį sprendimą, kuriame nurodo PĮP atmetimo priežastis, PĮP atmetimo teisinį pagrindą ir sprendimo apskundimo tvarką.

PAFT 2 priede Projektų bendrųjų atrankos kriterijų sąrašas ir jų vertinimo metodika, nurodyta, kad šiame priede nustatyti pavienių ir jungtinių projektų (toliau kartu – projektas) bendrieji atrankos kriterijai taikomi ir jungtinio projekto projektams. Jungtinio projekto projektas prilyginamas projektui, jungtinio projekto projekto pareiškėjas – pareiškėjui, kvietimas teikti paraiškas finansuoti

jungtinio projekto projektą – kvietimui teikti projekto įgyvendinimo planą, paraiška finansuoti jungtinio projekto projektą – projekto įgyvendinimo planui. Šio 2 priedo 2 punkte nurodytas bendrasis atrankos kriterijus – Projektu prisidedama prie bent vieno 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos (toliau – ESF investicijų programa) prioriteto konkretaus uždavinio įgyvendinimo, rezultato pasiekimo ir įgyvendinama bent viena projektų finansavimo sąlygų apraše (toliau – PFSA), o kai įgyvendinami RPPI projektai, – Regioninės pažangos priemonės finansavimo gairėse (toliau – Gairės) numatoma finansuoti veikla. Bendrojo atrankos kriterijaus vertinimo aspekto vertinimas: taip/ne/netaikoma/ taip su išlyga, komentarai. Šio 2 priedo 2 punkto 2.2 papunktyje nurodyta, kad projekto tikslai, veiklos (poveiklės) atitinka bent vieną PFSA, o kai įgyvendinami RPPI projektai, – Gairėse nurodytą veiklą (poveiklę).

Ginčas kilo dėl Agentūros Sprendimo teisėtumo.

Pažymėtina, kad atsižvelgus į nurodytą teisinį reglamentavimą (Funkcijų sąrašo 5.2 papunktis, PAFT 49, 64, 70, 68 punktai, Agentūros įstatų 7.6 papunktis) Agentūra pagal suteiktą kompetenciją atliko pareiškėjos PIP vertinimą ir priėmė sprendimą dėl pareiškėjos PIP atmetimo.

Pareiškėja nesutinka su Sprendimu tais aspektais, kad Agentūra nepagrįstai taikė Dirbtinio intelekto akto preambulės 12 punktą bei taikė griežtesnį kriterijų, nei nustatyta Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 1 dalyje, neatliko išsamaus pateiktos informacijos vertinimo dėl pareiškėjos nurodytų DI dviejų komponentų, vykdydama techninę metrikų metodologijos recenziją ir iš jos kildindama atmetimo pagrindus, Agentūra viršijo administruojančiosios institucijos kompetencijos ribas, nes nei Aprašas, nei PAFT nenustato privalomų metrikų tipų, jų metodologijos ar slenkstinių reikšmių.

Agentūros Sprendimas patvirtina, kad Agentūra įvertino pareiškėjos pateiktą PIP, Aprašo 3 priedą bei kitą pateiktą informaciją. Agentūra atsiliepiame nurodė, kad pareiškėjos Projektą ir kitus pateiktus dokumentus įvertino Agentūros pasitelktas ekspertas, kurio išvados lapą Agentūra pateikė su atsiliėpimu (Išvados lapas kvalifikuotu elektroniniu parašu pasirašytas 2026-05-18).

Komisija pažymi, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) yra išaiškinęs, kad atliekant viešojo administravimo institucijų, veikiančių specialiuųjų žinių reikalaujančiose srityse, veiklos teisminę kontrolę, pripažįstama, jog teismas turi patikrinti priimto akto pagrįstumą bei teisėtumą šiais aspektais: ar jis priimtas kompetentingo subjekto; ar buvo laikytasi pagrindinių procedūrų, ypač taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą (žr., pvz., 2017 m. liepos 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-551-756/2017, 2020 m. vasario 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-596-1062/2020, 2021 m. balandžio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1128-756/2021, 2022 m. birželio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-156-756/2022). Teismas turi pareigą patikrinti, ar konkreti išvada padaryta pagrindžiant teisingai nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, ar įrodinėjimo dalyką sudaranti informacija gauta pakankamų ir tinkamų įrodymų pagrindu (žr., pvz., 2023 m. liepos 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-71-463/2023).

LVAT praktikoje suformuotos eksperto išvadų vertinimo taisyklės, *mutatis mutandis* (su tam tikrais pakeitimais) taikytinos ir nagrinėjamu atveju, numato, jog tam, kad būtų galima vertinti ekspertinį tyrimą bei jo pagrindu padarytas išvadas kaip patikimas, reikia atsižvelgti į keletą esminių aspektų. Pirma, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka pagrįsta teisė atlikti ekspertinį tyrimą, deranti su kvalifikaciniais gebėjimais (profesionalumo principas). Antra, daromų išvadų pagrįstumas: išvadų pagrindimas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka pagrįstomis metodikomis (skaičiavimais), <...> vertinimų paaiškinimas (profesinių sprendimų skaidrumo principas). Visa tai tiesiogiai implikuoja ir objektyvumo principo taikymą, kuris yra prielaida suinteresuotų asmenų abejonėms dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų bei sprendimų pagrįstumo ir teisėtumo paneigti (žr., pvz., LVAT 2017-12-06 nutartį administracinėje byloje Nr. eA-777-415/2017). Be to, sprendžiant dėl eksperto išvadų teisėtumo ir pagrįstumo, vertinami šie aspektai: eksperto išvada, jos pagrįstumo aspektu, gali būti paneigta taip pat naudojant specialias žinias, kurios patvirtintų, jog buvo naudojami netinkami tyrimo metodai, kad ekspertui buvo pateikti neteisingi išieities duomenys ir panašiai. Teisėtumo aspektu, eksperto išvada galėtų būti paneigta, jei būtų nustatyta, kad ekspertizė

paskirta ir atlikta neteisėtai, jog ekspertas nekompetentingas šioje mokslo srityje ir panašiai (žr., pvz., LVAT 2019-12-11 nutartį administracinėje byloje Nr. eA-5505-502/2019).

Taigi, Komisija vertina Sprendimą teisės taikymo klausimu, t. y. vertina, ar Agentūra garantavo objektyvią ir nešališką Projekto vertinimo procedūrą, ar Sprendimas grindžiamas nustatytų faktinių aplinkybių tinkamu ištyrimu bei taikytinu teisiniu pagrindimu. Komisija neatlieka ekspertinio vertinimo DI kūrimo ir vystymo srityje ir nepriima sprendimų, kuriuos teisės aktai suteikia priimti atsakovei.

PAFT 58 punkte nurodyta, kad kai atliekant projekto tinkamumo finansuoti vertinimą ir (ar) projekto naudos ir kokybės vertinimą administruojančiajai institucijai, o kai vykdoma bendruomenės inicijuota vietos plėtra, – miesto vietos veiklos grupei prireikia papildomų specialiųjų žinių tam tikroje srityje tikrinant projekto atitiktį konkrečioms projektų bendriesiems, specialiesiems ir (arba), kai projektai atrankami konkurso būdu, prioritetiniams projektų atrankos kriterijams, ji gali pasitelkti tinkamos kompetencijos (t. y. turinčius vertinamos srities kvalifikaciją arba ne mažesnę kaip 3 metų darbo patirtį toje srityje), nešališkus (t. y. ne mažiau kaip vienus metus iki ekspertinio vertinimo pradžios neturinčius darbo santykių arba jų esmę atitinkančių santykių su pareiškėju ar partneriu, taip pat neturinčius interesų konflikto pareiškėjo ar partnerio atžvilgiu priimant sprendimą, susijusį su projekto atitikties projektų bendriesiems ir (arba) specialiesiems ir (arba), kai projektai atrankami konkurso būdu, prioritetiniams projektų atrankos kriterijams vertinimu) specialistus, turinčius specialiųjų žinių tam tikroje srityje.

Pažymėtina, kad Agentūra atsiliepiame nurodė, jog vadovavosi Ekspertinio vertinimo proceso organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu viešosios įstaigos Inovacijų agentūros direktoriaus 2026-05-04 įsakymu Nr. R1-120-(1.3E)2026 (prieiga internete chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://web-prod.inovacijuagentura.lt/wp-content/uploads/importedfiles/turinys/ekspertinio_vertinimo_aprasas_2026_04_30_pdf.pdf). Šio aprašo 4 punkte nurodyta, kad Agentūros darbuotojui (toliau – užsakovas) prireikus papildomų specialiųjų žinių atitinkamoje srityje vertinant ir (ar) administruojant projektus, taip pat Agentūrai atliekant ekspertinius vertinimus išorės klientams, gali būti pasitelkiami reikiamos kvalifikacijos ekspertai, 17 punkte nurodyta, kad eksperto kompetencija nustatoma pagal jo formalią kvalifikaciją studijų ir (ar) mokslo srityje, ir (ar) profesinę darbo patirtį ir (ar) turimus reikalingus sertifikatus ir (arba) licencijas. Šio aprašo 17.3 papunktyje nurodyta, kad atsižvelgiant į vertinamo projekto tematikos specifiškumą bei kompleksiskumą, kitų sričių ekspertai, atliekantys ekspertinius vertinimus, turi turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą bei ne mažesnę nei 5 metų praktinio darbo patirtį toje srityje, kurios paraiška/projektas/prašymas vertinamas. Šio aprašo 25 punkte nurodyta, kad jei užsakovas nustato, jog ekspertinio vertinimo išvada atitinka nustatytus reikalavimus, ekspertinis vertinimas atliktas tinkamai ir yra pagrįstas, pateikiama el. parašu pasirašyta galutinė ekspertinė išvada.

Taigi, atsižvelgus į nurodytas PAFT 58 punkto bei Ekspertinio vertinimo proceso organizavimo tvarkos aprašo nuostatas darytina išvada, kad Agentūra turėjo teisę pasitelkti ekspertą pareiškėjos PĮP ir Projektui įvertinti.

Iš Agentūros kartu su atsiliepimu pateiktos informacijos apie eksperto išsilavinimą ir darbo patirtį, matyti, kad ekspertas yra profesorius ir turi daugiau kaip 5 metų profesoriaus (DI tyrimai, vadovavimas doktorantams), vyr. mokslo darbuotojo / projektų vadovo (tarptautinių DI projektų koordinavimas ir įgyvendinimas) bei konsultanto / eksperto darbo patirtį. Įvertinus eksperto išsilavinimo ir darbo patirties atitikimą Ekspertinio vertinimo proceso organizavimo tvarkos aprašo 17.3 papunkčio nuostatomis darytina išvada, kad Agentūros pasitelktas ekspertas šiuos reikalavimus atitinka. Pažymėtina, kad byloje nėra dokumentų ir duomenų apie tai, kad pareiškėja Agentūrai būtų pateikusi kitų ekspertų vertinimą, kuris prieštarautų Agentūros pasitelkto eksperto vertinimo rezultatams (patvirtintų, jog buvo naudojami netinkami tyrimo metodai, kad ekspertui buvo pateikti neteisingi išeities duomenys ir panašiai).

Pareiškėja nesutinka su Sprendimu tuo aspektu, kad Agentūra nepagrįstai vadovavosi Dirbtinio intelekto akto preambulės nuostatomis (12 dalimi), nes preambulės nuostatos neturi privalomojo pobūdžio ir negali sukurti naujų teisinio reglamentavimo reikalavimų, be to, nėra priskiriamos

vertinimo kriterijui. Reikalaudama, kad sistema papildomai keistų pamatinio modelio svorius, Agentūra taiko griežtesnį kriterijų nei nustatyta Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 1 dalyje. Aprašo 4.2.1 ir 5.1.1 papunkčiuose reikalaujama, kad finansuojamas projektas vystytų „DI produktą ir (arba) sprendimą“. Aprašas nenumato papildomo reikalavimo, kad projektas privalo kurti naują modelį ar keisti pamatinio modelio svorius. Šį reikalavimą Agentūra sukūrė remdamasi neprivaloma preambulės dalimi.

Dirbtinio intelekto akto (prieiga internete <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689&qid=1786027829522>) preambulės 8 dalyje nurodyta, kad <...> todėl reikia Sąjungos teisinės sistemos, kuria būtų nustatytos suderintos DI taisyklės, siekiant vidaus rinkoje skatinti kurti, naudoti ir įsisavinti DI <...>. Šiuo reglamentu, kuriuo nustatomos tokios taisyklės, taip pat priemonės, kuriomis remiamos inovacijos, ypatingą dėmesį skiriant mažosioms ir vidutinėms įmonėms (toliau – MVI), įskaitant startuolius, remiamas tikslas skatinti europinį ir žmogų orientuotą DI ir tikslas pirmauti pasaulyje kuriant saugų, patikimą ir etišką DI, kaip nurodė Europos Vadovų Taryba ⁽⁵⁾, ir užtikrinama etikos principų apsauga, atsižvelgiant į specialų Europos Parlamento prašymą ⁽⁶⁾.

Dirbtinio intelekto akto preambulės 12 dalyje nurodyta, kad <...>, kadangi, <...> DI sistemos sąvoka šiame reglamente turėtų būti aiškiai apibrėžta ir glaudžiai suderinta su tarptautinių organizacijų, dirbančių DI srityje, veikla, siekiant užtikrinti teisinį tikrumą, sudaryti palankesnes sąlygas konvergencijai tarptautiniu lygmeniu ir plačiam pripažinimui, kartu suteikiant lankstumo prisitaikyti prie sparčių technologinių pokyčių šioje srityje. Be to, apibrėžtis turėtų būti grindžiama pagrindinėmis DI sistemų charakteristikomis, pagal kurias ji skiriasi nuo paprastesnių įprastų programinės įrangos sistemų ar programavimo metodų, ir neturėtų apimti sistemų, kurios grindžiamos tik fizinių asmenų nustatytomis taisyklėmis, skirtomis automatiškai vykdyti operacijas. Pagrindinė DI sistemų savybė yra jų gebėjimas daryti išvadas. Šis gebėjimas daryti išvadas yra procesas, kuriam vykstant gaunami išvediniai, pavyzdžiui, predikcijos, turinys, rekomendacijos ar sprendimai, kurie gali turėti įtakos fizinei ir virtualiai aplinkai, ir tai, kad DI sistemos geba išvesti modelius arba algoritmus (arba juos abu) iš įvedinių ar duomenų. Metodai, leidžiantys daryti išvadas kuriant DI sistemą, apima mašininio mokymosi metodus, pagal kuriuos iš duomenų mokomasi, kaip pasiekti tam tikrus tikslus, ir logika bei žiniomis grindžiamus metodus, kuriuos taikant daromos išvados iš užkoduotų žinių arba atliktinos užduoties simbolinio vaizdavimo. DI sistemos gebėjimas daryti išvadas apima daugiau nei bazinį duomenų apdorojimą ir sudaro sąlygas mokytis, argumentuoti ar modeliuoti. Sąvoka „mašina grindžiama“ reiškia, kad DI sistemos veikia naudojant mašinas. Nuoroda į aiškius ar numanomas tikslus pabrėžiama tai, kad DI sistemos gali veikti pagal aiškius nustatytus arba numanomas tikslus. Konkrečiomis aplinkybėmis DI sistemos tikslai gali skirtis nuo numatytos DI sistemos paskirties. Šio reglamento tikslais aplinka turėtų būti suprantama kaip aplinkybės, kuriomis veikia DI sistemos, o DI sistemos sugeneruoti išvediniai atspindi skirtingas DI sistemų atliekamas funkcijas ir apima predikcijas, turinį, rekomendacijas ar sprendimus. DI sistemos projektuojamos taip, kad veiktų įvairiais autonomijos lygmenimis, t. y. kad jų veiksmas būtų tam tikru laipsniu nepriklausomi nuo žmogaus įsitraukimo ir kad jos galėtų veikti be žmogaus įsikišimo. Gebėjimas prisitaikyti, kurį DI sistema galėtų pademonstruoti ją įdiegus, reiškia savarankiško mokymosi pajėgumus, leidžiančius sistemai keistis jos naudojimo metu. DI sistemos gali būti naudojamos atskirai arba kaip gaminio komponentas, nepaisant to, ar sistema yra fiziškai integruota (įterpta) į gaminį ar padeda atlikti gaminio funkciją, tačiau ji neintegruota (neįterpta).

Dirbtinio intelekto akto I skyriaus 3 straipsnio „Terminų apibrėžtys“ 1 punkte nurodyta, kad DI sistema – mašina grindžiama sistema, suprojektuota veikti įvairiais autonomijos lygiais, kuri po diegimo gali veikti prisitaikydama ir kuri, siekiant aiškių ar numanomų tikslų, iš gautos įvesties duomenų daro išvadą, kaip generuoti išvedinius, pavyzdžiui, predikcijas, turinį, rekomendacijas ar sprendimus, kurie gali turėti įtakos fizinei ar virtualiai aplinkai.

Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 63 punkte nurodyta, kad bendrosios paskirties DI modelis – DI modelis, įskaitant atvejus, kai toks DI modelis yra apmokomas pasitelkiant didelį duomenų kiekį taikant didelio masto savipriežiūrą, kuris yra itin bendro pobūdžio ir gali veiksmingai atlikti daug skirtingų užduočių, neatsižvelgiant į tai, kaip tas modelis yra pateikiamas rinkai, ir kuris gali būti

integruotas į įvairias tolesnės grandies sistemas ar prietaikas, išskyrus DI modelius, kurie naudojami mokslinių tyrimų, plėtros ar prototipų kūrimo veikloje prieš tai, kai jie pateikiami į rinką.

Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 66 punkte nurodyta, kad bendrosios paskirties DI sistema – DI sistema, kuri yra grindžiama bendrosios paskirties DI modeliu ir kurią galima naudoti įvairiais tikslais – tiek naudoti tiesiogiai, tiek integruoti į kitas DI sistemas.

Dirbtinio intelekto akto 113 straipsnyje reglamentuota, kad šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Jis taikomas nuo 2026-08-02. Tačiau: I ir II skyriai taikomi nuo 2025-02-02 (a punktas); III skyriaus 4 skirsnis, V skyrius, VII skyrius ir XII skyrius bei 78 straipsnis taikomi nuo 2025-08-02, išskyrus 101 straipsnį (b punktas); 6 straipsnio 1 dalis ir atitinkamos šiame reglamente nustatytos pareigos taikomos nuo 2027-08-02 (c punktas). Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministras 2022-07-15 įsakymu Nr. 4-877 patvirtino 2022–2030 metų ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ aprašą (toliau – Priemonės aprašas). Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministras 2025-11-20 įsakymo Nr. 4-517 4 punktu Priemonės aprašą papildė 7 priedu „2022–2030 metų ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ veiklos „Skatinti labai mažas, mažas ir vidutines įmones vystyti dirbtinio intelekto sprendimus“ (vidurio ir vakarų Lietuvos regionas) projektų finansavimo sąlygų aprašas“ (toliau – Aprašas arba PFSA, galioja nuo 2025-11-21). Priemonės aprašo III skyriaus Plėtros programos pažangos priemonės veiklų suvestinė nurodyta veikla Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus (2021–2027 m. IP 1.2.7 veikla „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“), projektų atrankos būdas konkursas, Agentūra yra administruojančioji institucija (7 punktas). Priemonės aprašo III skyriaus pastabų 1 punkte nurodyta, kad projektų finansavimo sąlygos nustatytos Priemonės aprašo 1–7 prieduose (7 priede – 7 veiklos „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (1.7 papunktis)).

Aprašo I skyriuje nurodytas veiklos pavadinimas „7. Skatinti labai mažas, mažas ir vidutines įmones (toliau – MVĮ) vystyti dirbtinio intelekto (toliau – DI) sprendimus (Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas)“, II skyriuje „Specialieji finansavimo reikalavimai“ išvardyti teisės aktai – Dirbtinio intelekto aktas (4.1.4 papunktis), vartojamos sąvokos – dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas (toliau – DI produktas ir (arba) sprendimas) – galutiniam vartotojui skirtas dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas, kuriame kaip pagrindinis elementas naudojama viena ar daugiau dirbtinio intelekto sistemų. Dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas suprantamas kaip prekė (materialusis ar nematerialusis turtas) ir (arba) paslauga. Dirbtinio intelekto produktas ir (arba) sprendimas negali būti skirtas tik pareiškėjui ar kitam konkrečiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, turi būti tinkamas ir kitiems galutiniams vartotojams rinkoje (4.2.1 papunktis), reikalavimai projektams (5.1 papunktis): remiama veikla yra DI produktų ir (arba) sprendimų, tinkančių ne tik pareiškėjui, bet ir kitiems galutiniams vartotojams rinkoje, vystymas. DI produktai ir (arba) sprendimai suprantami kaip DI produktai ir (arba) sprendimai, apibrėžti Aprašo 4.2.1 papunktyje ir jie apimtų veikiančių DI produktų ir (arba) sprendimų bandomosios versijos sukūrimą (šioje veikloje moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra nebus vykdoma), atitinkančios minimaliai gyvybingo DI produkto ir (arba) sprendimo sampratą (5.1.1 papunktis): pristatoma DI produkto ir (arba) sprendimo idėja, pateikiamas būsimo DI produkto ir (arba) sprendimo aprašymas ir jo sukūrimo koncepcija ir pateikiami dokumentai, įrodantys, kad buvo sukurta veikianti DI produkto ir (arba) sprendimo bandomoji versija, atitinkanti minimaliai gyvybingo DI produkto ir (arba) sprendimo sampratą (5.1.1.1 papunktis); sukuriamas išvystytas DI produktas ir (arba) sprendimas ir pateikiamas į rinką. Pateikimas į rinką apima veiklas, kurios būtinos norint parengti DI produktą ir (arba) sprendimą pardavimui (5.1.1.2 papunktis); pareiškėjas gali vykdyti Aprašo 5.1.1.1 papunktyje arba 5.1.1.2 papunktyje nurodytą veiklą (5.1.2 papunktis); projektų atranka atliekama konkurso būdu (5.1.12 papunktis).

Aprašo 5.1.13 papunktyje (redakcija nuo 2025-11-25 iki 2026-01-13) nurodyta, kad pareiškėjai ir projektai turi atitikti bendruosius projektų atrankos kriterijus, kurių sąrašas ir vertinimo metodika nustatyti PAFT 2 priede, ir atitikti Aprašo 12 punkte nustatytus specialiuosius projektų

atrankos kriterijus, patvirtintus 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos stebėsenos komiteto 2025-10-22 posėdžio protokoliniu sprendimu Nr. 46P-6 (31). Už atitiktį prioritetiniams projektų atrankos kriterijams projektams skiriami balai, kaip nustatyta Aprašo 12 punkte (5.1.13 papunktis). Aprašo 5.1.13 papunktyje (redakcija nuo 2026-01-14 pagal Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2026-01-13 įsakymą Nr. 4-8) nurodyta, kad pareiškėjai ir projektai turi atitikti bendruosius projektų atrankos kriterijus, kurių sąrašas ir vertinimo metodika nustatyti PAFT 2 priede, ir Aprašo 12 punkte nustatytus specialiuosius projektų atrankos kriterijus, patvirtintus 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos stebėsenos komiteto 2025-10-22 posėdžio protokoliniu sprendimu Nr. 46P-6 (31) ir 2025-12-12 protokoliniu sprendimu Nr. 46P-8 (33). Už atitiktį prioritetiniams projektų atrankos kriterijams projektams skiriami balai, kaip nustatyta Aprašo 12 punkte.

Iš Agentūros Sprendimo matyti, kad Agentūra, vertindama pareiškėjos Projektą, vadovavosi Apraše išvardytais teisės aktais, be kita ko, Dirbtinio intelekto aktu. Sprendime pažymėta, kad šis teisės aktas yra nurodytas Aprašo 4.1.4 papunktyje. Taigi, atsižvelgus į tai, kad Apraše Dirbtinio intelekto aktas buvo nurodytas kaip vienas iš taikytinų teisės aktų, todėl darytina išvada, kad Agentūra turėjo teisę vadovautis šiuo teisės aktu atlikdama pareiškėjos PĮP ir Projekto vertinimą. Iš Sprendimo taip pat matyti, kad Agentūra vadovavosi Dirbtinio intelekto akto ne tik preambulės 12 dalimi, bet ir 3 straipsnio 1 ir 63 punktais.

Įvertinus Aprašo 4.2.1 papunktyje nurodytą DI produkto ir (arba) sprendimo apibrėžimą matyti, kad šio sprendimo pagrindinis elementas yra naudojama viena ar daugiau dirbtinio intelekto sistemų, pagal 5.1.1 papunktį remiama veikla yra DI produktų ir (arba) sprendimų vystymas, DI produktai ir (arba) sprendimai apimtų veikiančių DI produktų ir (arba) sprendimų bandomosios versijos, atitinkančios minimaliai gyvybingo DI produkto ir (arba) sprendimo sampratą, sukūrimas (pristatoma idėja (bandomoji versija) (5.1.1.1 papunktis) arba sukuriamas išvystytas DI produktas ir (arba) sprendimas) (5.1.1.2 papunktis)).

Pažymėtina, kad Agentūra Sprendime nurodė, jog PĮP neatitinka Aprašo 5.1.1 papunkčio reikalavimų, tačiau Sprendime nėra nurodyta, kad pareiškėjos PĮP neatitinka PFSA 5.1.1.2 papunktyje nurodytos veiklos (DI produkto sukūrimas ir pateikimas rinkai), kuri buvo deklaruota pareiškėjos Agentūrai pateiktame Aprašo 3 priede. Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 5.1.1 papunktis turi dar du papunkčius (5.1.1.1 ir 5.1.1.2), todėl Sprendime turėjo būti nurodytas tikslus teisės akto, kurio neatitinka pareiškėjos PĮP, punktas (papunktis).

Agentūra Sprendime vadovavosi Dirbtinio intelekto akto 3 straipsnio 63 punkto nuostatomis (bendrosios paskirties DI modelis – DI modelis, įskaitant atvejus, kai toks DI modelis yra apmokomas pasitelkiant didelį duomenų kiekį taikant didelio masto savipriežiūrą, kuris yra itin bendro pobūdžio ir gali veiksmingai atlikti daug skirtingų užduočių, neatsižvelgiant į tai, kaip tas modelis yra pateikiamas rinkai, ir kuris gali būti integruotas į įvairias tolesnės grandies sistemas ar prietaikas, išskyrus DI modelius, kurie naudojami mokslinių tyrimų, plėtros ar prototipų kūrimo veikloje prieš tai, kai jie pateikiami į rinką).

Agentūra remiantis ekspertiniu vertinimu Sprendime padarė išvadą, kad pareiškėjos planuojamas kurti sprendimas yra tipinis LLM pritaikymo projektas, kuriame naudojami egzistuojantys modeliai ir metodai, juos integruojant į konkretų verslo procesą (pamatinis modelis tik orkestruojamas, apribojami jo galimi pasirinkimai), todėl laikoma, kad projekto veiklos nėra susijusios su naujų ar iš esmės patobulintų DI sprendimų kūrimu, apimančiu mokymosi mechanizmų, modelių ar algoritmų vystymą, kaip nurodyta Aprašo 4.2.1 ir 5.1.1 papunkčiuose.

Pareiškėja skunde nesutinka su Sprendimu tuo aspektu, kad vykdydama techninę metrikų metodologijos recenziją ir iš jos kildindama atmetimo pagrindus, Agentūra viršijo administruojančiosios institucijos kompetencijos ribas, nes nei Aprašas, nei PAFT nenustato privalomų metrikų tipų, jų metodologijos ar slenkstinių reikšmių. Iš Sprendimo matyti, kad jame yra aptarta pareiškėjos pasirinkta metrika, padaryta išvada, kad pareiškėjos nurodytas tikslas (<5 proc. kritinių klaidų) iš esmės konfliktuoja su F1 optimizavimu kaip pagrindine metrika. Agentūra atsiliepime paaiškino, kad F1 metrikos vertinimas nebuvo projekto atmetimo priežastimi ir nebuvo grindžiamas naujų, teisės aktuose nenustatytų, reikalavimų pareiškėjai taikymu.

Apibendrinant anksčiau išdėstytą, darytina išvada, kad skundžiamas Sprendimas yra tinkamai priimtas vykdant nustatytas procedūras, tame tarpe ir ekspertinį vertinimą, todėl yra pagrįstas, o pareiškėjos skundas atmestinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Acorus calamus“ skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskusti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Ingrida Sabaliauskienė

Komisijos nariai

Eglė Bilevičiūtė

Žydrūnas Plytnikas